

Souhrnné stanovisko, připomínky a dotazy odborových svazů kultury sdružených v ČMKOS k podkladu MK ČR o VKI a k jednání pracovního týmu RHSD pro kulturní otázky dne 15. 12. 2022

Obecně k podkladu a jednání

Odborové svazy jako sociální partner do této chvíle neměly k dispozici prakticky žádný relevantní dokument týkající se „nového“ návrhu zákona o VKI. Naopak, vedení MK ČR pracuje na tezích a právní úpravě pouze ve spolupráci se zástupci ředitelů divadel a orchestrů, kdy nejsou straně odborů ani předkládány výstupy z jednání „pracovní skupiny“ k VKI, kterou ustanovil ministr kultury Martin Baxa.

Musíme opětně konstatovat, že dosavadní přístup vedení MK ČR ve věci přípravy zákona o VKI není veden v souladu s pravidly sociálního dialogu. Do této chvíle předložené připomínky a materiály OS kultury k problematice VKI nebyly zjevně od MK ČR akceptovány, OS kultury evidentně nedisponují všemi potřebnými podklady a materiály, které mají k dispozici zástupci ostatních sociálních partnerů na straně vybraných zástupců zaměstnavatelů a vedení MK ČR.

Zasláný podklad MK ČR k VKI je tak de facto prvním oficiálním stanoviskem MK ČR směrem k zástupcům odborových organizací.

Samotný podklad MK ČR (označený v souboru datem 18. 11. 2022) pro jednání pracovního týmu RHSD pro kulturní otázky k problematice VKI dne 15. 12. 2022 je poměrně obecným shrnutím záměrů MK ČR pro vytvoření nového zákona. Vzdáleně, bohužel naprosto nedostatečně připomíná podobu formátu věcného záměru zákona. Dokument v mnoha částech nehovoří jasně, podle našeho názoru užívá i nepravdivé skutečnosti nebo argumentaci, v určitých souvislostech si dokonce argumentace a uváděné skutečnosti odporují. Stále se z našeho pohledu jedná o soupis tezí a pochybností, který nemůže nahradit konkrétní podobu věcného záměru zákona.

Přes ujištění ministra kultury Martina Baxy, že práce na návrhu zákona postupují „mílovými kroky“, musíme na základě prostudování stručného podkladu a následného jednání konstatovat, že velkou část problematiky VKI nemá MK ČR vůbec zpracovánu, na řadu zcela zásadních otázek není vedení MK ČR schopno zatím vůbec odpovědět nebo relevantně reagovat.

Přesto ministr kultury ohlašuje co nejdřívější zahájení prací na paragrafovém znění návrhu zákona o VKI (leden 2023), předložení „hrubé“ verze k projednání na březen 2023. To se zdá být, ve světle zjevně povrchně rozpracovaného konceptu a mnoha neřešených otázek, jako velice ambiciózní, svým způsobem i nezodpovědný plán. Takový přístup totiž vzhledem k možným rizikům nejen pro potencionální zakladatele VKI, samotné kulturní organizace, ale i pro zaměstnance, může být nebezpečným experimentem s dalekosáhlými důsledky i pro celý sektor zřizované kultury.

Z důvodů výše uvedených je nezbytné podstoupit další debaty o možnostech reálného naplnění záměru a rizicích vyplývajících z přijetí této nové normy v podobě, jakou prezentuje do této chvíle vedení MK ČR. Proto kromě podrobného stanoviska je součástí tohoto dokumentu i řada doplňujících dotazů k jednotlivým okruhům problematiky návrhu zákona o VKI. Bez solidního zodpovězení a projednání přiložených otázek je těžko představitelný další zodpovědný postup v přípravě zákona.

I proto OS kultury ČMKOS musí podklad MK ČR k VKI, samotné jednání pracovní skupiny RHSD pro kulturní otázky 15. 12. 2022, ale především dosavadní absenci řešení řady základních východisek, považovat za základ dalších nutných jednání o úpravách, nikoliv jako hotový koncept k provedení paragrafového znění.

Samotné paragrafové znění návrhu zákona o VKI by mělo být předloženo k jednání pracovního týmu RHSD až po dořešení všech klíčových otázek, zároveň by měly být zapracovány i připomínky odborových organizací tak, aby případný návrh zákona byl konsensuálním, funkčním a pro všechny strany přijatelným.

Jako nepravdivé se zdá být ujištění vedení Asociace profesionálních divadel ČR, že se „nový“ návrh zásadně liší od původního návrhu zákona o VKI z roku 2016, který předložil senátor Jiří Šesták. Zasláný podklad jednoznačně potvrzuje, že přístup, záměry a teze zástupců APD se nezměnily, naopak přístup současného vedení MK ČR odporuje stanovisku MK ČR k senátnímu návrhu z roku 2016.

Zasláný podklad potvrzuje snahu předkladatelů (APD) za podpory vedení MK ČR vytvořit zákon účelově konstruovaný podle „osobního zadání“ pouze ředitelů několika institucí, a to na základě spíše „ideologického“ než věcného. Výsledkem je prozatím konstrukce záměru návrhu zákona, která významně posiluje pozici ředitele instituce, naopak zjevně snižuje standardy podmínek práce zaměstnanců, jejich postavení v rámci pracovněprávního vztahu, v neposlední řadě přináší extrémní riziko v podobě zhoršeného odměňování.

Naše stanoviska, připomínky a dotazy vztahující se jak k podkladu MK ČR o VKI, tak k jednotlivým vyjádřením v rámci jednání pracovního týmu RHSD pro kulturní otázky 15. 12. 2022, jsou zpracovány ve čtyřech samostatných tematických okruzích s jednotlivými podkapitolami (viz níže):

Vznik a financování VKI

Organizační struktura VKI

Nakládání s prostředky a majetkem VKI

Podmínky práce a odměňování zaměstnanců VKI

Vznik a financování VKI

Důvody, účel a cíle nového zákona

Citace z podkladu: „*Předpokládá se zavedení právnické osoby - veřejné kulturní instituce (dále též „VKI“). Tato forma by měla navazovat na právní formu zapsaného ústavu podle občanského zákoníku a bude vůči této úpravě lex specialis - zákon stanoví určité nezbytné odchylky. „... „Základním účelem zákona o VKI je zavedení nové právnické osoby, která může doplnit stávající příspěvkové organizace působící v oblasti kultury (v nejširším smyslu, tedy včetně například knihoven). Zřizovatelé budou moci rozhodnout o změně právní formy příspěvkové organizace na veřejnou kulturní instituci. Půjde o možnost zřizovatele, nikoli o povinnost. Bude na každém zřizovateli, aby zvážil, nakolik je pro něj stávající právní úprava příspěvkových organizací výhodná či nevýhodná a zda se rozhodne pro „transformaci“ příspěvkových organizací na VKI se všemi výhodami i nevýhodami. “*

MK ČR do této chvíle nepřipravilo žádný relevantní dokument, který by komplexně a objektivně analyzoval výhody a nevýhody dosud nejrozšířenější užívané právní formy, tedy „příspěvkové organizace“.

Materiál neuvádí, zda návrh zákona o VKI bude nějak řešit a určovat kulturně-spoolečenské cíle, už vůbec nehovoří o možnosti určit úkoly nebo povinnosti nové právní formy, zejména v oblasti veřejných služeb v kultuře.

Dále je problematické i to, že podklad jasně neposuzuje výhody a nevýhody nové právní úpravy. Přesto je takové komplexní posouzení klíčové a nezbytné ještě před samotným uzákoněním VKI, to bez ohledu na závěry dopadové studie RIA, která nemusí všechna rizika identifikovat s ohledem na specifikum prostředí a provoz kulturních institucí.

Jako obecný motiv pro vznik VKI je dlouhodobě uváděno, že nová právní forma zajistí lepší financování kulturních institucí. Pokud odhlédneme od možných navýšených výdajů oproti příspěvkovým organizacím (u VKI správní a dozorčí rada), pak je otázkou, kde dnešní kraje a města „vygenerují“ více prostředků než dnes. Pořád jsou to veřejné prostředky, které jsou na všech úrovních omezené. Pokud se i na základě VKI některá úroveň samosprávy rozhodne o navýšení financování, bude to v rámci nějakého kompromisu v rozpočtu u jiné položky, respektive vůči jiné jimi zřizované organizaci.

Odpověď ministra Martina Baxy: „Nový zákon o VKI automaticky neurodí nové prostředky. Výhoda oproti stávajícímu stavu by bylo spoluzřízení. Na úrovni například Plzeňského kraje nebo Jihočeského kraje by byla ochota vstoupit do velkých kulturních institucí zvýšeným financováním, ale pouze za předpokladu spoluzřízení. To dnes možné není.“

Tato odpověď tedy jasně identifikuje, že teze o zlepšeném financování, nebo systémovém řešení financování kultury netkví v nové právní formě, ale v určité ochotě, podpořené spoluzřizováním, podílet se na financování vybraných, povětšinou ekonomicky náročných institucí. To může být u některých institucí i výhoda, především u menších měst s vysokými náklady na provoz kulturní instituce. Ale stále je zde nezodpovězená otázka: pokud nynější subjekt (zřizovatel), například kraj, bude ochoten vstoupit (jako spoluzakladatel) a financovat nějakou kulturní instituci zřízenou městem, nebude to na úkor jiné organizace, případně některé kapitoly jeho (krajského) rozpočtu? Pokud naopak některé závazky převezme město, pak i zde jde stále o systém „nalej - vylej“. Jinak řečeno, tento model předpokládá, že kraje výrazně navýší další podporu kultury. Vzhledem k tomu, že kraje dlouhodobě volají po vyšším příspěvku státu na kulturu s tím, že nemají dostatek prostředků na vlastní organizace, je takováto možnost přinejmenším diskutabilní.

Navíc na dotaz zástupce nezávislých divadel, v jakém vztahu bude zakládání a financování VKI ke grantovým prostředkům pro nezřizované kulturní instituce, ministr kultury připustil, že se může dostat do problémů, pokud se rozpočty ÚSC propadnou a zastupitelstvo bude muset prioritně plnit povinnosti ze zakladatelské smlouvy VKI, rovněž tak nebudou proti tlaku víceletého financování VKI ochráněny příspěvkové organizace.

Citace z podkladu: „Veřejná kulturní instituce bude založeným ústavem k poskytování veřejných kulturních služeb (§ 2 zákona č. 203/2006 Sb.), které budou konkretizovány v zakladací listině. Formu VKI tedy budou moci mít například divadla, muzea, galerie, knihovny a další.“

Na jednání pracovního týmu RHSD pro kulturní otázky v září 2022, stejně jako na konferenci Kultura 2023 bylo prezentováno představiteli MK ČR, že zákon se bude týkat zřejmě jen institucí „živého“ umění, možná dokonce „jen“ divadel. Podle vyjádření ministra Martina Baxy poptávka po VKI vždy primárně směřovala především od organizací „živého“ umění, ale některé galerie také projevily zájem. MK tak chce mít připravenou i variantu pro muzea a galerie. V dalším procesu přípravy tedy bude muset MK vyřešit nejednoduché téma, a to jak „ošetřit“ založení VKI u organizací disponujících sbírkou zapsanou v Centrální evidenci sbírek (CES). To zatím není řešeno a v zaslaném podkladu dokonce ani zmiňováno; jde o technickou otázku, kde jsou dvě možnosti: buď se najde řešení, pak bude možné VKI zakládat i u sbírkových institucí, nebo se řešení nenajde, potom VKI nebude moci být využito pro tyto instituce.

Toto je jedna z mnoha zásadních, zatím neřešených otázek problematiky VKI. Vzhledem k povaze dotčených institucí jde také o jednu z nejvíce rizikových oblastí návrhu zákona o VKI.

Které konkrétní kulturní instituce a samosprávy mají o zřizování a spoluzřizování VKI v současné době zájem?

Proč materiál neuvádí kulturně-společenský cíl zákona, případně úkoly nebo povinnosti VKI?

Spoluzřízení a smluvní vztahy

Citace z podkladu: „Zakladatelem VKI bude moci být pouze Česká republika, kraj nebo obec. Předpokládá se i možnost spoluzaložení VKI více zakladateli, např. dvě obce, obec - kraj a podobně. Podle stanoviska Ministerstva financí Česká republika bude moci založit VKI pouze jako jediný zakladatel, nebude tedy oprávněna spoluzakládat VKI s územními samosprávnými celky.“

MF ČR potvrdilo, že z důvodu stávajících předpisů, které definují hospodaření státních organizací, není možné, aby státní majetek byl spoluspravován ze strany zakladatele na regionální úrovni. To považujeme za zcela logické.

Citace z podkladu: „*Vztahy mezi sebou upraví smlouvou a navenek budou vystupovat jako jediný zakladatel.*“ Dále na jednání bylo uvedeno, že pokud bude více zakladatelů, budou se považovat za jednoho, což vychází z občanského zákoníku (ústav, nadace). Právní subjekt musí mít jeden statutární orgán, tím by měl být u VKI ředitel.

Z podkladu, ani z jednání nebylo zřejmé, co všechno by mohl a měl řešit v rámci spoluzaložení zákon a co zakladatelská smlouva, případně v jakém rozsahu.

Je nutno rozlišovat smlouvy zakladatelské a smlouvy „o poskytnutí činností“. Smlouvy „o poskytnutí činností“ samosprávy se svými založenými obchodními společnostmi uzavírají, jejich obsahem je specifikace poskytnuté služby a výše úhrady se odvíjí od reálně objednané činnosti, viz smlouvy na dopravní obslužnost a kompenzace prokazatelné ztráty, smlouvy na svoz odpadů atd. Tzn. samospráva může objednávku buď navýšit nebo ponížít. Nelze předjímat, jak bude případná smlouva o poskytnutí činnosti vypadat, neboť subjekt typu VKI zatím neexistuje.

Nevíme také, zda bude zákonem upravena činnost dané organizace, to je obvyklé např. u škol, které musí splňovat požadavky dané zákonem a na základě těch je hrazena jejich činnost anebo bude volena varianta jako je u obchodních společností čili samospráva si činnost od VKI objedná podle vlastních parametrů. Ovšem pokud se bude jednat o činnost, do které zasahuje např. památkový zákon či jiné speciální zákony, mělo by se toto při financování a nastavení pravidel a podoby poskytnutých služeb zobrazit.

Do jaké míry bude zákon upravovat vztahy dvou zakladatelů a co bude nadále upravovat zakladatelská smlouva?

Jak bude vypadat struktura zakladatelských smluv, co všechno budou řešit?

Pokud bude dostávat VKI fixní příspěvek, je to totožné, jako u PO, pokud bude její činnost hrazena na základě objednávky, budou muset být takové činnosti naceněny. Na základě jakých parametrů bude činnost VKI hrazena? Jakým způsobem bude řešena objednávka služeb od zakladatelů směrem k VKI?

Jak mohou vystupovat zakladatelé jako jeden subjekt v případě, že vklad jednoho bude výrazně vyšší než vklad druhého?

Financování

Spoluzřizování může přinést problémy při změně politické reprezentace spoluzřizovatelů, kteří již nebudou chtít akceptovat záměry předchůdců, což je v politice obvyklé. Stále je odpovědností politických zástupců rozhodovat o výši vložených prostředků do samosprávných činností, mezi které kultura spadá. Již nyní jsou případy, kdy velká kulturní instituce je založena vícero zřizovateli, finančně však nedochází k zásadnímu zlepšení financování oproti srovnatelným organizacím s jedním zřizovatelem; samotné vedení instituce musí řešit i případy, kdy zástupci jednotlivých zakladatelů (město, kraj) zneužívají společné financování k politickému zastrašování a boji. Pokud se rozhodne jeden ze zřizovatelů danou organizaci již nepodporovat, vzniká tím zásadní problém při jejím dalším fungování. Tím se podle odborů násobí riziko finančního „kolapsu“ instituce z důvodu hned dvou zakladatelů a jejich autonomního odstoupení.

Podle vyjádření MK je toto především problém dnešní příspěvkové organizace, kdy z roku na rok může dojít k náhlé změně přístupu a podpory organizace ze strany zřizovatele. Jde o velkou zranitelnost organizace, tím i zaměstnanců ze strany zřizovatele. Stabilita VKI bude dána smlouvou o financování ze strany zakladatelů, kdy bude vycházet z finančního plánu. Samozřejmě i ta bude časově limitovaná. Zahraniční zkušenost hovoří až o desetiletých smlouvách.

Dále bylo uvedeno zástupci MK, že je samozřejmě zcela v kompetenci zakladatele se rozhodnout vystoupit z organizace. Prvek stability je možný pouze na základě smlouvy mezi těmito zakladateli, která je rozhodně lepším nástrojem pro stabilitu organizace, než jeden zřizovatel s „ročním“ záměrem. Pokud budou dva zakladatelé, jde o stabilitu „na dvou nohách“, kdy se musí domluvit dva zakladatelé. Z dnešních

zkušeností u o.p.s. je schvalování rozpočtu a příspěvku organizaci spíše technická záležitost, zatímco u příspěvkové organizace se musí každý rok složitě licitovat příspěvek.

Jak uvedl na jednání předseda APD Stanislav Moša, zakladatelé se musí domluvit na kooperativním financování, které stvrdí ve smlouvě. Tato smlouva je silnějším nástrojem financování než postavení PO a představuje vyšší stabilitu. Zde se právě nabízí otázka, zda by případně zákon neměl daleko více regulovat minimální parametry financování co do poměru, časového období, tak do objemu nutných prostředků na provoz tak, jak to dnes de iure nastavují právě rozpočtová pravidla u PO. Takto hrozí, že zákon umožní sice určitou formu smluvní dohody, ale ta může být v konečném důsledku natolik poddimenzovaná, že naopak instituci oslabí viz dnešní situace divadla v Ústí nad Labem.

Citace z podkladu: „V případě založení VKI dvěma a více územními samosprávnými celky, z nichž bude aspoň jeden obec a aspoň jeden kraj, bude se moci pak Česká republika smluvně podílet na jejím financování, nebude však spoluzakladatelem. V takové případě budou zástupci České republiky členy správní rady, popřípadě i dozorčí rady. Na financování VKI založené Českou republikou se obdobným způsobem bude moci účastnit územní samosprávný celek.“

Citace z podkladu: „Povinnost financování VKI zakladatelem bude stanovena v zákoně a bližší podmínky financování VKI upraví prováděcí právní předpis (nařízení vlády).“

Citace z podkladu: „Stávající kulturní instituce zřizované kraji a obcemi mají vesměs formu příspěvkových organizací podle zákona č. 250/2000 Sb. Tato forma není pro kulturní instituce vždy zcela vhodná zejména z hlediska financování. Proto návrh předpokládá povinnost zakladatele financovat činnost VKI podle finančního plánu. Jde o zcela zásadní změnu, která je jedním z hlavních důvodů samého zavedení VKI.“

Návrhy rozpočtů, které PO předkládají každoročně svým zřizovatelům jsou ve skutečnosti také „finančními plány“. Často jde o nejen návrh rozpočtu na daný rok, ale také se pracuje se střednědobým výhledem možného rozpočtu.

Citace z podkladu: „Finanční plán, a to je stěžejní rozdíl oproti příspěvkové organizaci, nevytváří zakladatel, nýbrž VKI sama. Předkládá jej zakladateli, ten jej schvaluje a je povinen podle tohoto finančního plánu postupovat a VKI financovat. Finanční plán bude sestavován na 4 roky, pokud zakládací listina nestanoví jinak. Pokud zakladatel finanční plán neschválí, bude muset financovat VKI podle předchozího schváleného finančního plánu.“

Citace z podkladu: „Konstrukce směřuje k zajištění dlouhodobého financování kulturních institucí, resp. VKI. V tomto směru je přínosem. Má však i nevýhodu pro zakladatele - obec či kraj budou povinny podle schváleného (zpravidla čtyřletého) finančního plánu postupovat bez ohledu na své jiné rozpočtové závazky, resp. akutní rozpočtové potřeby. U příspěvkových organizací mohou zakladatelé postupovat podle zákona č. 250/2000 Sb. (zejména § 28) „pružněji“.

Dnes návrh rozpočtu PO předkládá vedení organizace zřizovateli, ten vyhodnocuje oprávněnost a nutnost rozpočtu PO, následně jej schvaluje. Samozřejmě, finanční jistota v podobě každoročně navyšovaného objemu prostředků na provoz organizace po určité období, například čtyř let, je jistě výhodná, je však pochybné se domnívat, že by města a kraje dobrovolně, nebo dokonce nějak povinně ze zákona, zrovna u kulturních institucí byly ochotny zavazovat se na období až čtyř let k nějakému povinnému plnění „finančního plánu“, to včetně nutných navýšení mandatorních výdajů a navýšených nároků například na odměny členů správních a dozorčích rad. To by se muselo změnit celé financování veřejné správy. Nelze samosprávě ukládat takové omezení, kdy by musela mít finanční plán v podobě mandatorních výdajů napořád. Naopak pokud taková klauzule bude přijata, bude motivovat samosprávy k tomu, aby finanční plán byl co nejnižší.

Za relevantní lze považovat dotaz, jak je v rámci rozpočtových pravidel (bez jejich doplňující úpravy) vůbec možné víceleté financování, případně přesně jakou formou, když se závazně rozpočtují mandatorní výdaje v ČR zásadně na jeden rok? Na dotaz odborových organizací na jednání pracovního týmu RHSD bylo odpovězeno, že samosprávy běžně uzavírají například smlouvy se společnostmi obsluhujícími vodu, odpady, veřejnou dopravu, to povětšinou ve čtyřletých cyklech, to i s možnými nástroji v podobě inflační doložky (zvýšení příspěvku v případě navýšení cen pohonných hmot apod.). To, že se zakladatel dostane do finanční tísně, organizaci poskytující určitou službu v tu chvíli nezajímá, neboť závazek je platný a vymahatelný. Zákon o VKI zcela jistě nebude řešit úhradu kulturní služby po vzoru jiných služeb ze státního

rozpočtu. V kultuře existuje už nyní určitý systém víceletého financování ve formě víceletých grantů (odkaz na Prahu). Příspěvkové organizace žádnou výhodu víceletého financování nemají, jsou každoročně ve vážném riziku. PO jsou ve stejném riziku jako jakýkoli jiný založený či zřízený subjekt. Pokud se jej rozhodne samospráva zrušit, udělá to. Není pravda, že by všechny PO byly financovány jen prostřednictvím příspěvku, některé jsou financovány na základě objednávky ze strany samosprávy, a ty také odměňují své zaměstnance ve mzdě.

Na dotaz odborových organizací, kdo bude vytvářet první finanční plán, bylo odpovězeno, že finanční plán si vytváří VKI sama.

Již dnes mohou podepisovat smlouvy mezi sebou kraje a města, což se výjimečně děje, prakticky nikde se ale nepočítá s každoročním zvýšením finanční podpory v rámci navyšování mandatorních výdajů organizace (energie, platy a mzdy apod.). Stejně jako u PO jsou nuceni ředitelé takových organizací (o.p.s. a s.r.o.) žádat každoročně o účelové dofinancování zakladatelem, respektive řešit pokrytí navýšených nákladů. Praxe jasně prokázala, že bez institutu inflační doložky u smluv s víceletým plánem financování, je víceleté financování vysoce problematické. Obrovský problém vzniká v případě strmé inflace, kdy je čtyřletý plán bez inflační doložky dokonce vysoce rizikový, nepřináší žádnou výhodu.

Na dotaz, jak bude řešit nový zákon stav, kdy už dnes na základě smlouvy města a kraje nemívají povinnou inflační doložku pro dofinancování svých organizací, a zda počítá návrh zákona s institutem inflační doložky pro víceleté financování, bylo odpovězeno, že žádný zákon nemůže řešit povinnou inflační doložku pro prostředky organizace. V zahraničí je taková inflační doložka běžná v zakladatelských smlouvách, nebývá však běžná v ČR.

Stát a ÚSC pracují s ročními rozpočty a rozpočtovými výhledy na další dva roky (přitom z praxe víme, že výhled rozpočtu je víceméně nezávazný a obvykle ve srovnání s rozpočtem na daný rok "podstřelený"/nižší - alespoň taková je naše zkušenost s rozpočtovými výhledy kapitoly ministerstva kultury). Existuje tedy důvodná „domněnka“, že může být hojně využívána klauzule „pokud zakládací listina nestanoví jinak“ - zakládací listina tedy bude moci stanovit sestavení finančního plánu na období kratší - třeba 1 rok (tak jak je praxí dnešních zřizovatelů). Nebudou-li dnešní zřizovatelé, tj. budoucí zakladatelé připraveni a ochotni „investovat“ ze svých rozpočtů více peněz do „svých“ kulturních institucí, žádný „přínos“ se u VKI nedá očekávat.

Podle názoru odborových organizací by finanční plán měla organizace předkládat také dozorčí radě, ve které musí být zástupci zakladatele i zaměstnanců.

Pokud zákon jasně nedefinuje povinné parametry financování dvou a více zakladatelů, které by zajistilo dlouhodobou finanční stabilitu organizace, a možnosti financování zůstanou vysloveně na blahovůli dohody zakladatelů, pak zákon o VKI žádnou stabilitu nevytvoří. Spíše naopak. Daleko logičtější je následný přechod organizací s přesahem do regionu čistě pod kraje s podporou měst, naopak přechod některých menších krajských organizací s charakterem obecní veřejné služby pod města. Takový model by byl jistě logičtější, bezpečnější a bez nutnosti zavádění nových zákonů. S tím souvisí i předchozí dotaz, kolik organizací a krajů otevřeně žádá nový zákon o VKI.

Pokud patří mezi hlavní motivy založení VKI možnost víceletého financování, proč návrh zákona počítá de facto s možností, že zakladatelé se stejně rozhodnou na základě ustanovení „pokud zakládací listina nestanoví jinak“ zavazovat se k financování stejně třeba jen na rok? Jaký má potom tento návrh zákona smysl?

Budou nastaveny minimální poměry financování od jednotlivých subjektů při spoluzřízení?

Co lze rozumět „bližšími podmínkami financování VKI“?

Proč je vynechána povinnost předkládat finanční plán ke schválení dozorčí radě?

„Pobočná“ VKI

Citace z podkladu: „*Samostatným problémem je otázka možnosti pro VKI založit si svoji organizační složku. Rovněž se zvažuje možnost zavedení pobočné VKI (obdobně jako občanský zákoník zavádí pobočný spolek).*“

Další, jak se na jednání ukázalo, zcela neřešená, přesto navržená problematika VKI. V otázkách „pobočných“ VKI zatím MK nepostoupilo dál v řešení „detailů“ úpravy „pobočnosti“. Tato debata je na počátku, ale bude se vycházet z období „pobočnosti“ spolků. Takovou pobočnost nebude ani nutné nějak zvlášť upravovat mimo zavedená pravidla v rámci občanského zákoníku. O této otázce nebylo zatím jednáno ani na úrovni „pracovní skupiny“ MK, APD a ASOPS.

Zásadní riziko spatřujeme v možném neprůhledném hospodaření takové organizační složky, protože její řízení by bylo zřejmě již zcela v kompetenci VKI bez dozoru zakladatele. Také je otázkou, zda by organizační složka VKI měla právní subjektivitu, neboť organizační složka územních samosprávných celků ji nemá. Pokud někdo financuje VKI, nelze bez jeho souhlasu jakékoli pobočné či jiné složky zakládat.

Jaká přesná pravidla budou umožňovat založení „pobočné“ VKI?

V jakém rozsahu a za jakých pravidel bude fungovat samotný vztah „hlavní“ a „pobočné“ VKI?

Jak bude vypadat organizační struktura „pobočné“ VKI?

V jakém vztahu a rozsahu bude moci „pobočná“ VKI užívat svěřený majetek?

Pokud by „pobočná“ VKI vykazala ztrátu, jak bude tato ztráta řešena vůči hlavní VKI, respektive vůči zakladateli?

Organizační struktura VKI

Organizační rozčlenění

Citace z podkladu: „*Zákon stanoví i základní strukturu VKI co do jednotlivých orgánů. Statutárním orgánem bude ředitel. Dalšími obligatorními orgány VKI bude správní rada a dozorčí rada.*“

Podle našich informací v zahraničí zpravidla neexistují v rámci kulturních organizací správní rady, ale pouze dozorčí.

Na dotaz, v kterých evropských zemích funguje u kulturních institucí tato struktura VKI - ředitel, správní rada, dozorčí rada, předseda APD Stanislav Moša přes mnohá ujištění o standardech v zahraničí nevedl ani jednu evropskou zemi, kde tato organizační struktura u kulturních institucí existuje.

Zavedení dvou nových organizačních prvků v podobě správní rady a dozorčí rady bude znamenat prodražení provozu instituce proti současnému stavu, přičemž mezi hlavní argumenty pro vznik VKI patří „zefektivnění“ financování.

Ministr Baxa u otázky odměňování členů správních a dozorčích rady nechápe, proč by měli být členové těchto orgánů nějak zvlášť honorováni. Když bude zřízeno nějaké krajské divadlo, proč by měli mít členové správní rady stanovenou nějakou odměnu, dokonce je překvapen, proč takovou otázku odbory vůbec pokládají. Ani členové správní rady například Plzeňské filharmonie (o.p.s.) nejsou běžně odměňováni. Zakladatelé se mohou dohodnout na odměně členům správní a dozorčí rady.

Zástupci odborů zase nechápu, proč by členové správních a dozorčích rad neměli být honorováni, když v podkladu, který od MK obdrželi je uvedeno: „*Shodně jako ředitel budou i členové správní rady vykonávat svou funkci v podstatě na základě smlouvy o výkonu funkce*“ (dtto je uvedeno u dozorčí rady). Přitom u ředitele je v podkladu uvedeno: „*Ředitel nebude vykonávat funkci v pracovněprávním vztahu, ale v podstatě na základě smlouvy o výkonu funkce podle zákona o obchodních korporacích, včetně toho, že*

pokud nebude v této smlouvě sjednána výše odměny, náleží řediteli odměna obvyklá“. Z toho lze usuzovat, že budou-li členové správních a dozorčích rad „vykonávat svou funkci v podstatě na základě smlouvy“ shodně se smlouvou ředitele, budou její součástí i ujednání o odměňování. Pokud tomu tak být nemá, pak je věc podkladu MK špatně formulována.

Výše uvedený příklad naprosto úzce souvisí s otázkou, jakou odpovědnost, v jakém rozsahu, budou mít členové správních a dozorčích rad. Je naprosto absurdní se domnívat, že by se našlo tolik „nezávislých“ osobností, které by trávily nemalé penzum práce a času ve správním orgánu bez honoráře, notabene s vědomím trestněprávního postihu při možném pochybení. A zde je třeba připomenout samotnou citaci z podkladu MK ČR, že: „*Správní rada bude nejvyšší orgán VKI“.*

Citace z podkladu: „*Správní rada bude nejméně tříčlenná. Její členové budou jmenováni a odvoláváni zakladatelem, každé dva roky se obmění jedna třetina členů.“*

V textu dokumentu není žádný odkaz nebo popis, který by objasňoval konkrétní odpovědnost a povinnosti členů správní a dozorčí rady. Podle vyjádření na jednání MK ČR teprve zpracovává otázky možných dopadů, samozřejmě součástí návrhu zákona bude i studie dopadů RIA. Takto daleko ale vedení MK ČR ještě nepostoupilo. Jak budou kritéria nastavena, tím se bude MK ČR teprve zabývat. Pokud bude VKI „ústavem svého druhu“, primárně bude odpovědnost statutárních orgánů, členů správní a dozorčí rady vycházet z občanského zákoníku. **Povinnosti a odpovědnost členů správních a dozorčích rad je klíčová otázka. Je nezbytné v zákoně tyto parametry jasně určit. Samotný odkaz na poměry občanského zákoníku se jeví pro potřeby kulturních organizací jako nedostatečný.**

V zahraničí bývá obvyklé, že v některých orgánech (rada orchestru, rada opery apod.) bývá navolen zástupce samotných zaměstnanců. Předkladatelé se o této možnosti vůbec nezmiňují. Přitom právě zaměstnanci mají hlavní zájem na prosperitě a „bezpečném“ provozu organizace, která jim zajišťuje existenci.

Bude výše odměny členů správní rady, dozorčí rady a ředitele nějak regulována samotným zákonem?

Jakou odpovědnost by dle předkladatele měli nést členové správních a dozorčích rad?

Proč chybí v návrhu výčet práv a povinností dozorčích či správních rad?

Proč dokument nepracuje s možností účasti zástupce zaměstnanců v některé z organizačních složek?

Pravidla pro obsazení dozorčích a správních rad by měly korespondovat s příkladem kulturních institucí nějaké "západní" země EU. Prosíme o uvedení takového příkladu.

Ředitel

Citace z podkladu: „*Funkční období ředitele bude čtyřleté, pokud zakládací listina nestanoví období delší. Ředitel nebude vykonávat funkci v pracovněprávním vztahu, ale v podstatě na základě smlouvy o výkonu funkce podle zákona o obchodních korporacích, včetně toho, že pokud nebude v této smlouvě sjednána výše odměny, náleží řediteli odměna obvyklá.“*

Výše uvedené konstatování evokuje možnost, že ředitelé budou mít funkční období stanovené na dobu „neurčitou“. K tomu navíc prezident UZS Jiří Horecký na jednání uvedl, že ředitelé se smlouvou pouze na dobu určitou se dostávají do nekomfortní situace, kdy mají problém například s vyřízením hypotéky apod. Z této odpovědi se dá usuzovat, že si ředitelé ustanovení v návrhu zákona připravují účelově tak, aby měli nepřímo zajištěno jmenování na dobu „neurčitou“, přestože sami dlouhodobě navrhuji pro umělecké zaměstnance smlouvy pouze termínované. Přesně toto vyjádření prokazuje, že celý konstrukt zákona o VKI je účelovou záležitostí pouze k posílení postavení ředitele se snahou umožnit mu co nejširší pravomoci i v rámci pracovněprávních vztahů vůči zaměstnancům. To je z pohledu zástupců odborových organizací naprosto nepřijatelné.

V podkladu zcela chybí odkaz na nutnost stanovení pravidel pro obsazování funkce ředitele, respektive je nutné stanovit podmínky otevřeného výběrového řízení. Jako vzor je možné vzít úpravu konkursního řízení ředitele školy podle školského zákona, přestože jsou školy povětšinou příspěvkovými organizacemi. Rozhodně neplatí, že by kvůli transparentnějšímu nastavení podmínek výkonu funkce ředitele byla nutná forma VKI.

Na jednání zástupci MK ČR uvedli, že VKI bude znamenat výrazné posílení pozice ředitele, což je naprosto správné, narovná to situaci, kdy dnes může být v rámci příspěvkové organizace ředitel bez udání důvodu okamžitě odvolán. Na jmenování, a především odvolání ředitele, se budou muset shodnout členové správní rady, kterou navíc mohou tvořit zástupci obou zakladatelů.

Zástupce Rady galerií ČR Jan Smetana by nepřeceňoval význam výběrových řízení na posty ředitelů. Mělo by být čistě věcí správní rady, jakou metodu výběrového řízení si zvolí, zda bude oslovovat konkrétní kandidáty, nebo to bude veřejné výběrové řízení. Důvodem má být, že se do vrcholných manažerských pozic v muzeích a galeriích „lidé nehrnou“, je těžké někoho schopného vybrat tak, aby mohl převzít odpovědnost a náročné administrativní úkoly.

Podle MK ČR školský zákon sice částečně řeší i pravidla odvolávání ředitelů. Jde o poměrně novou úpravu, u které se ale i tak objevují pochybnosti o její funkčnosti. Jistě dává větší jistotu ředitelům, naopak v praxi došlo na situace, kdy ředitel školy měl problémy například s řízením kolektivu, nezvládal některé problémy „nehospodářské“ (šikana na škole apod.), přičemž bylo i pak problematické jej odvolat. Před šesti lety podobný model předložili Piráti v rámci stávajícího zákona č. 203/2006 Sb., o některých druzích podpory kultury, návrh úpravy zákona zůstal ve Sněmovně.

Bez výslovné úpravy v návrhu zákona o VKI, případně ujednání ve smlouvách, by ředitel mohl být vlastně kdykoli odvolán, stejně jako dnes u PO. To má svá pozitiva i negativa. Za negativum se dá považovat absence stability funkce a určité předvídatelnosti s výkonem funkce spojené. Opět může být využit jako vzor školský zákon, který rozlišuje důvody, při kterých je zřizovatel povinen ředitele odvolat, a důvody, kdy je oprávněn ředitele odvolat.

Nebylo jasné, co znamená v podkladu, že ředitelé budou vykonávat funkci „v podstatě“ na základě smlouvy o výkonu funkce. Podle MK ČR se předpokládá, že výkon funkce ředitele nebude klasickým pracovněprávním vztahem. Je otázkou, jak bude toto dále upraveno. Pokud bude vycházeno z ústavu, pak je zde úprava zahrnující „smlouvu o výkonu funkce“. Samozřejmě bude záležet i na samotném řediteli, zda bude souhlasit s podmínkami výkonu své funkce.

Je zcela nezbytné u otázky jmenování ředitele nastavit transparentní pravidla otevřeného výběrového řízení. Není možné akceptovat názor, že počet vhodných kandidátů je omezen. Naopak, otevřeným výběrovým řízením je možné nalézt nejlepšího kandidáta na výkon funkce ředitele instituce. Zákon by měl přitom upravovat pravidla stanovení podmínek takového řízení. Stává se, že se například hlásí na post ředitele muzea vícero zájemců, kteří ale neznají ani sbírkový zákon, to včetně řady zastupitelů, kteří pravidla výběrového řízení stanovují. Takovému stavu by měl zákon předcházet. Úvahy o nějaké formě uzavřených výběrových jednání jsou nepochopitelná, případně evokují snahy současného okruhu ředitelů udržet si uzavřenou množinu „vhodných“ kandidátů. S tím souvisí i personální zastoupení členů výběrových komisí.

U odvolávání ředitelů musí být nastavena taktéž alespoň základní pravidla, která na jednu stranu dají mantinely pro hladký průběh výkonu funkce ředitele, na stranu druhou nebudou moci být účelově vykládána jak ze strany správních orgánů, tak samotných ředitelů.

Proč dokument nijak nezohledňuje nutnost nastavení transparentních pravidel pro obsazování funkce ředitele, respektive stanovení podmínek otevřeného výběrového řízení?

Proč dokument neodkazuje na nutnost zavedení pravidel odvolávání ředitelů?

Co znamená „odměna obvyklá“ u výše odměny náležející řediteli?

Správní rada

Citace z podkladu: „*Správní rada bude nejvyšší orgán VKI. Do její působnosti bude patřit zejména volba a odvolání ředitele, schvalování smlouvy o výkonu jeho funkce, schvalování pravidel pro odměňování zaměstnanců VKI a schvalování základní vnitřní struktury VKI.*“

Jako pochybné a z pohledu odborů naprosto nepřipustné se jeví možnost, že by Správní rada VKI měla „schvalovat pravidla pro odměňování zaměstnanců“. Pravidla odměňování zaměstnanců stanoví primárně zákon. I u zaměstnavatelů tzv. podnikatelské sféry mají pravidla odměňování v mnoha aspektech kogentní charakter, tj. nelze se od nich odchýlit. Z výše uvedeného stručného vyjádření vyplývá, že si bude moci u VKI s odměňováním správní rada dělat, co sama uzná za vhodné, což je krajně nebezpečné a potenciálně protiprávní.

Na jednání nebyla náměstkyně ministra Petra Smolíková schopná vyložit, jak je „schvalování“ odměňování zaměstnanců správní radou myšleno. Rozhodně to neznamená, že to takto bude v zákoně zpracováno.

Citace z podkladu: „*V případě založení VKI dvěma a více územními samosprávnými celky, z nichž bude aspoň jeden obec a aspoň jeden kraj, bude se moci pak Česká republika smluvně podílet na jejím financování, nebude však spoluzakladatelem. V takové případě budou zástupci České republiky členy správní rady, popřípadě i dozorčí rady.*“

Citace z podkladu: „*Shodně jako ředitel budou i členové správní rady vykonávat svou funkci v podstatě na základě smlouvy o výkonu funkce.*“

Jak a v jakém rozsahu by mohla správní rada „schvalovat“ pravidla odměňování, navíc když jsou pravidla odměňování poměrně striktně určena zákonem?

Bude se na tyto zástupce České republiky ve správních a dozorčích radách také vztahovat to, že budou jmenováni a odvoláváni zakladatelem?

Přes informaci o tom, že MK zatím hledá způsob ochrany sbírek zapsaných v centrální evidenci a že statutárním orgánem VKI bude ředitel, je důležité určit jaké rozhodovací pravomoci bude mít správní rada vůči „svěřenému“ majetku kulturní a historické hodnoty? Bude to ona, kdo se bude odpovídat zakladateli, rozhodovat a podepisovat nakládání s tímto majetkem, když je nejvyšším orgánem? A bude to dělat zadarmo - jako čestnou funkci a v ekonomickém režimu „dobrovolníka“ - ve prospěch druhých a bez nároku na finanční zisk, odměnu?

Podle dokumentu může být počet členů správní rady i sudý, není uvedeno explicitně, že počet členů dozorčí rady má být dělitelný třemi. Zároveň ale text poukazuje na pravidelnou obměnu jedné třetiny členů.

Jak se bude provádět volba jedné třetiny členů, když návrh zákona jasně nedefinuje potřebu počtu členů dělitelných třemi?

Jaký bude minimální počet členů správní rady?

Osoby s „nominačním právem“

Citace z podkladu: „*V rámci zajištění odbornosti správní rady a jejího odpolitizování se předpokládá, že alespoň jedna třetina bude vybrána ze seznamu, který předloží zakladateli tzv. osoby s nominačním právem. Půjde o právnické osoby působící v oblasti kultury, všeobecně respektované, na dané VKI nezávislé a disponující dostatečnými odbornými zkušenostmi.*“

Opět jde o jeden celý okruh otázek týkající se „osoby s nominačním právem“, který nemá MK ČR zatím rozpracovaný, přestože jde také o poměrně zásadní otázku celého konceptu VKI. Podle vyjádření vedení MK ČR v tuto chvíli probíhají práce na návrhu zákona, je možné, že MK ČR u této otázky ještě nějak upraví svůj záměr.

Podmínky obsazení správní/dozorčí rady musí být jasné. Není možné samosprávě „okleštit“ její pravomoci přes osoby s nominačním právem v souvislosti se jmenováním správní rady. ÚSC musí mít kontrolu nad rozhodujícími a kontrolními orgány organizace, kterou nejen financuje, ale ve které je vložen i nemalý veřejný majetek. Při volbě ze seznamu osob s tzv. nominačním právem musí být zachována možnost samosprávy takové osoby odmítnout, pokud s jejich výběrem nebude souhlasit.

Pokud se počítá s tím, že osoby s nominačním právem budou osoby právnické, pak se bude jednat zřejmě o osoby právnické z oblasti kultury. Pokud ano, de facto půjde o nominaci ze strany čistě ředitelů určitého nejmenovaného okruhu kulturních institucí. To považujeme za krajně problematické a netransparentní.

Může vůbec zákon určovat ÚSC přes „osoby s nominačním právem“, kdo bude rozhodovat o prostředcích a majetku organizace, respektive jak bude dodržen princip, kdy zakladatel má nezbytné právo k rozhodování a kontrole vynakládaných veřejných prostředků a majetku?

O jaké právnické osoby s právem nominačním se bude jednat, o jiné kulturní instituce, tedy o ředitele těchto institucí?

Kdo bude určovat osoby s „nominačním právem“ a na základě jakých pravidel?

Právo na samosprávu obsahuje mj. právo zvolit si do zakládané organizace nominanta, se kterým zakladatel souhlasí. Bude tedy moci zakladatel odmítnout navrhované osoby s nominačním právem?

Jak bude zaručeno, že osoby (právnické nebo fyzické) nebudou s danou organizací a jejím vedením nijak propojeny?

Dozorčí rada

Citace z podkladu: „Dozorčí rada bude kontrolním orgánem VKI. Zejména bude dohlížet na činnost ředitele a správní rady a na hospodárné nakládání s majetkem veřejné kulturní instituce, plnění rozpočtu a efektivitu hospodaření. Zakládací listina bude moci stanovit, že působnost dozorčí rady vykonává revizor, pokud to odůvodňuje povaha nebo rozsah činnosti VKI.“

Citace z podkladu: „Dozorčí rada bude nejméně tříčlenná; členové budou jmenováni a odvoláváni zakladatelem; funkční období bude nejméně čtyřleté. Shodně jako u správní rady budou i členové dozorčí rady vykonávat svou funkci v podstatě na základě smlouvy o výkonu funkce.“

Z textu vyplývá, že funkční období dozorčí rady může být i delší než čtyřleté. Zároveň není zřejmé, kdo bude délku funkčního období dozorčí rady určovat. Stejně jako u správní rady není řešen počet členů dělitelností třemi pro potřebnou pravidelnou obměnu.

Žádáme o vysvětlení pozice a fungování „revizora“.

Jaká povaha a rozsah činnosti bude umožňovat vyhnout se povinnosti založení minimálně tříčlenné dozorčí rady - viz níže?

Jak dlouhé může být funkční období členů dozorčí rady?

Kdo délku funkčního období bude určovat?

Stejně jako u správních rad, jak bude řešena pravidelná obměna členů dozorčí rady (možnost třetinové obměny)?

Nakládání s prostředky a majetkem VKI

Citace z podkladu: „*Předpokládá se, že VKI bude zacházet se dvěma typy majetku: s majetkem vlastním a majetkem svěřeným (toto bude dále diskutováno s MF). Tato dualita odpovídá příspěvkovým organizacím obcí a krajů a zároveň znemožňuje bez dalšího využít pro VKI formu ústavu podle občanského zákoníku, neboť ústav nemůže mít svěřený majetek.*“

Pokud navrhovatelé počítají se změnami, konkrétně s úpravou svěřeného majetku, přičemž tuto úpravu neumožňuje „ústav“, jakým způsobem toto hodlají legislativně provést?

Podle vedení MK ČR podmínky nakládání s majetkem jsou nyní součástí jednání s MF ČR, budou dále rozpracovávány. Rozhodně bude řešeno riziko toho, aby majetek nemohl být nějakým způsobem zcizen. MK ČR si je vědomo těchto rizik. Na otázky svěřeného a vlastního majetku zatím neexistuje jednoduchá odpověď, problematika je složitá. Obecně se předpokládá, že úprava bude vycházet opět z občanského zákoníku a dalších parametrů, kde jsou možné prvky nakládání s majetkem - vložení, pronajmutí majetku apod. Zákon tyto varianty má umožňovat, nikoliv explicitně nařizovat. Bude to především na vůli jednotlivých zakladatelů VKI. Z hlediska státu se bude MF ČR v otázce ohrožení či rizik spojených se zcizením majetku kloubit k eliminaci takových rizik.

Zvlášť se bude řešit otázka specifika majetku sbírkové hodnoty viz předchozí odpovědi týkající se Centrální evidence sbírek (CES). Pokud bude možné transformovat ve VKI instituci, která nakládá s majetkem spadajícím pod CES, musel by být takový případ konkrétně řešen, povaha věci si vyžaduje „kazuistický“ přístup.

Pokud by se stát spoluúčastnil financování subjektu (VKI) založeného ÚSC, nepředpokládá se, že se majetek VKI stane státním majetkem a že by tedy mohl být zabavitelným z jakéhokoliv důvodu. V obrácené situaci, kdy by se ÚSC podílel na financování státem zřízené VKI, je to otázka. Není možné, aby se státní majetek nějakým způsobem propojoval s majetkem samospráv, tím by mělo být zamezeno nějakému riziku ztráty státního majetku.

Dále podle MK ČR opravdu bude nastaveno dvojí řešení, jedno nutně pro VKI založenou státem, jedno pro VKI založenou ÚSC. Tyto režimy se budou muset jasně odlišit.

Citace z podkladu: „*Při založení VKI územním samosprávným celkem vymezí její zakladatel v zakládací listině jako vklad majetek potřebný k zajištění účelu, pro který je VKI zakládána. Během existence do ní bude moci zakladatel vkládat i další majetek. Zákon bude příkladným výčtem určovat vlastní majetek VKI - půjde zejména o peněžní prostředky a jiný majetek získaný činností VKI, dary, dědictví a v neposlední řadě dotace. Zakládací listina bude moci stanovit, že určitý nebo veškerý vlastní majetek VKI nelze zcizit nebo zatížit buď vůbec, anebo jen se souhlasem zřizovatele.*“

Citace z podkladu: „*Druhým typem majetku VKI založené územním samosprávným celkem je majetek svěřený - v zakládací listině bude moci zakladatel určit majetek, s nímž bude mít VKI právo hospodařit. Tento majetek zůstane ve vlastnictví zakladatele a VKI nebude smět zatížit ani zcizit. Výnosy ze svěřeného majetku se stanou majetkem VKI.*“

Dokument popisuje pouze velice obecně způsob a rozsah nakládání s prostředky a majetkem VKI. U tak zásadní otázky, vůbec pokud se má jednat o organizace nakládající s hodnotami vysoké kulturní a historické úrovně, je nutné jasně popsat pravidla.

Pokud bude umožněno nakládání s veřejným majetkem v rámci VKI v rozsahu daným občanským zákoníkem a případnými omezeními v rámci ustanovení zákona o VKI, zejména při nakládání se sbírkou zapsanou v Centrální evidenci na MK, je nutné jasně říci, jaká tato omezení budou.

Z uvedeného vyplývá, že zakladatel bude muset akceptovat i ztrátu vlastního majetku na základě chybného rozhodnutí vedení VKI nebo případné insolvence VKI, neboť tento majetek by se mohl stát předmětem konkurzu. Je nutné stanovit finanční limit takového majetku, ideálně 500 000,- Kč a vymežit, že se v žádném případě nemůže jednat o majetek kulturní či historické povahy a hodnoty.

Klíčovou otázkou je i v jakém vztahu bude svěřený majetek VKI k mezinárodním úmluvám o nezabavitelnosti majetku státu. Podle vedení MK ČR došlo u této problematiky k určitým zásadním připomínkám ze strany MF ČR.

Dokument odkazuje, že „druhý typ majetku VKI založené ÚSC je majetek svěřený“. Absentuje zde odkaz na obdobný majetek u státem založené VKI.

Jak budou naplňovány veřejné a veřejné standardizované služby dané ze zákona (č. 122/2000 Sb. a č. 257/2001 Sb. ve znění pozdějších předpisů), pokud budou vztaheny ke svěřenému majetku, který patří pouze jednomu ze zakladatelů, kdo bude garantem těchto služeb podle zákona, když návrh zákona o VKI počítá, že budou všichni zakladatelé vystupovat jako jedna osoba?

V jakém vztahu bude svěřený majetek VKI k mezinárodním úmluvám o nezabavitelnosti majetku státu (tzv. imunita proti zabavení) pokud bude existovat smlouva o spolufinancování VKI Českou republikou? Může smlouva státu o spolufinancování VKI založené ÚSC změnit majetkové postavení VKI vzhledem k mezinárodním úmluvám o nezabavitelnosti majetku státu? Zákon o VKI musí mít v této oblasti naprosto jednoznačný mezinárodně uznatelný výklad, jinak budou naše sbírky dlouhodobě vyloučeny z mezinárodní mobility sbírek vzhledem k trvajícím sporu státu s Diag Human.

Jaká budou platit pravidla pro nakládání s veřejnými prostředky a majetkem odlišná od nynějších zákonů a předpisů, podle kterých se řídí příspěvkové organizace?

Jakou povahu bude mít majetek, který pořídí organizace na základě např. rozšiřování sbírek či nákupem hudebních nástrojů? Opět se bude jednat o majetek kulturní či historické hodnoty, měl by tedy spadat do kategorie svěřeného majetku.

Podle jakých mechanismů bude VKI oprávněna se svěřeným majetkem kulturní a historické hodnoty nakládat, pokud nebude existovat přímá vazba na zřizovatele, ale o hlavních organizačních krocích bude rozhodovat správní rada případně dozorčí rada?

Jak se bude majetek kulturní hodnoty získaný vlastní činností VKI vypořádávat v případě zániku VKI, pokud se zakladatelé nedohodnou na dalším pokračování smluvního vztahu a pokud se nestane svěřeným majetkem?

Pokud zákon připustí založení VKI i u státních muzeí se sbírkou v CES, musí ošetřit možnost pojištění cizího vypůjčeného majetku alespoň v rozsahu § 5 zákona č. 203/2006 Sb., o některých druzích podpory kultury, protože to platné předpisy o nakládání se státním majetkem zakazují.

Jak bude zajištěno, aby nedošlo ke zneužití střetu zájmů osob účastnících se řízení organizace (ředitel, správní a dozorčí rada) v kontextu nakládání s majetkem, notabene když se zvažuje i zakládání „pobočných“ VKI?

Podmínky práce a odměňování zaměstnanců VKI

Odměňování zaměstnanců

Citace z podkladu: „Další bod k diskusi je otázka odměňování zaměstnanců VKI - buď obdobně jako zaměstnanci příspěvkových organizací, tj. plat dle příslušných nařízení vlády, anebo kombinace mzdy a platových pravidel.“

Materiál předkládá dvě varianty:

- a. odměňování platem,
- b. kombinace mzdy a platových pravidel.

Podle všeho variantu a) navrhovatel podporovat nebude a uvádí ji jen účelově a bude směřovat k nějaké formě „kombinace“ podle varianty b). Z textu není absolutně jasné, jak by taková „kombinace mzdy a platových pravidel“ měla vypadat. Pokud by bylo učiněno rozhodnutí o opuštění režimu odměňování platem, skončili by zaměstnanci VKI natvrdo ve mzdách, se všemi negativními důsledky s tím spojenými.

Z dosavadních jednání vedení MK ČR se zástupci ředitelů vychází představa, že by se jednalo o odměňování mzdou, tato mzda by nemohla být nižší, než určují platové tarify. Toto pravidlo musí být ještě projednáno s MPSV ČR, což se MK ČR z hlediska času zatím nepodařilo uskutečnit. Je to v plánu na leden 2023. Je tedy stále otevřené, zda tato představa je vůbec průchozí.

Předseda APD Stanislav Moša upozornil, že v rámci ČR má APD „reporty“ o tom, že ředitelé v systému příspěvkových organizací, tj. v režimu platů, nejsou schopni zaplatit technický personál (dnes již vysoce odborné profese osvětlovačů, zvukařů, IT zaměstnanců apod.), kde současný systém platových tabulek naprosto nestačí, stejně tak i u výkonných umělců. Ředitelé potřebují zaplatit kvalitní umělce, kdy ani u těchto výkonných umělců není příspěvkovou organizací nastaveno prostředí pro adekvátní ohodnocení, proto se uvažuje o kombinaci mzdy a platových pravidel.

Z daného vyjádření ale není jasné, jak zlepšené odměňování má být zajištěno. Z praxe stávajících příspěvkových organizací víme, že možnosti „zlepšeného“ odměňování jsou u PO možné, ale narážejí opět jen a jen na omezené finanční prostředky (viz Česká filharmonie).

Je také otázkou, proč by zákon o VKI nemohl definovat minimální úroveň odměňování konkrétních okruhů zaměstnanců podle nově projednávaného školského zákona, kde například učitelé s vysokoškolským vzděláním mají mít zajištěno minimální odměňování na úrovni 1,4násobku průměrné mzdy v ČR. Podobné vymezení „minimální zajištěné mzdy“ podle platového tarifu by mohlo být aplikováno nejen na odborné a umělecké zaměstnance, ale i na technické a administrativní zaměstnance, pomocný personál apod.

S ohledem na to, že oblast zřizované kultury patří do oblasti veřejných služeb, považujeme vynětí ze systému odměňování zaměstnanců ve veřejných službách a správě za koncepčně chybné, obrovsky rizikové ze sociálního hlediska. To dokládají jiné příklady z obdobných sektorů a profesí veřejné služby (zdravotnictví, sociální služby, vysoké školy).

I samotný záměr, že by mzdy ve VKI byly zajištěny v zákoně o VKI ustanovením o minimální úrovni podle platových tarifů, je problematický, protože takové jednoduché ustanovení může být rychle odstraněno v rámci projednávání v Poslanecké sněmovně, a to jak při samotném vzniku zákona, tak následně při případných novelizacích.

Pokud by měl být součástí VKI pouze systém mzdový, pak se automaticky ruší prvek seniority, který je obsažen v platovém systému.

Jak hodlá MK ČR řešit u VKI to, že úroveň odměňování zaměstnanců u VKI nepoklesne pod úroveň současných příspěvkových organizací, respektive jak hodlá zákon zajistit zlepšení podmínek odměňování zaměstnanců v organizaci?

Bude se inspirovat MK ČR při tvorbě VKI například nově projednávaným školským zákonem, kde se předpokládá zajištění odměňování odborných pedagogických zaměstnanců na 1,4násobku průměrné mzdy v ČR?

Pokud ne, z jakého důvodu?

Pokud návrh u kombinace mzdy a platu počítá s minimálním odměňováním podle platových tarifů, počítá se tedy nejen s parametry platových tříd, ale i s platovými stupni tak, aby byla zachována seniorita v odměňování?

Smlouvy na dobu určitou vs. neurčitou

Celou dobu bylo požadavkem předkladatelů (APD) zavedení smluv pouze na dobu určitou u uměleckých zaměstnanců. V podkladu o tomto není zmínka. Na samotném jednání náměstkyně ministra Petra Smolíková uvedla, že v tuto chvíli vedení MK ČR odlišný režim od zákoníku práce nastaven v návrhu zákona o VKI nemá, není s ním zatím počítáno.

O to více překvapující bylo prohlášení ministra Martina Baxy, že jde o „úhelnou debatu“, která se dlouze vedla s Asociací profesionálních divadel ČR (APD), kdy k tomuto není ještě stanovisko Asociace symfonických orchestrů a pěveckých sborů ČR. Vedení MK ČR hodlá významně přihlížet k doporučením

těchto asociací ředitelů. Vzhledem k tomu, že od samotného začátku nové vedení MK ČR vnímalo VKI jako nástroj pro zefektivnění způsobu poskytování veřejných kulturních služeb, bude významně přihlíženo k mínění dotyčných asociací. Na základě dalších jednání a shody „pracovní skupiny“ složené z vedení MK ČR, APD a ASOPS u této otázky, bude tento výstup součástí návrhu zákona o VKI.

Nejenže takové jednání zástupců vedení MK ČR je extrémně rozporné, ale samotné vyjádření ministra Martina Baxy je z principu nepřijatelné a jen dokazuje, že zájmem ředitelů a samotného ministra kultury není zlepšení postavení zaměstnanců v oborech kultury, ale naopak, že jediným hlediskem je zájem ředitelů institucí. Jen úvahy o tom, že by zaměstnanci v kultuře měli být pouze termínovanými smlouvami diskriminováni oproti jiným zaměstnancům na trhu práce, je ukázkou nadřazeného chování předkladatelů a opovržení vůči zaměstnancům. Tím spíše, že samotní ředitelé požadují pro sebe - dle vyjádření prezidenta UZS Jiřího Horeckého - sociální jistotu v podobě dlouhodobých, možná až neomezených smluv (viz výše). To, že ministr kultury dokonce otevřeně deklaruje, že o řešení tak závažné otázky budou rozhodovat pouze zástupci zaměstnavatelů, je dalším porušením pravidel sociálního dialogu a jasnou ukázkou nerespektování zástupců zaměstnanců jako rovnocenného sociálního partnera.

Zástupci zaměstnanců požadují, aby vedení MK ČR respektovalo nejen shodu sociálních partnerů, ale z principu zajistilo zachování stávající právní úpravy, to i vzhledem k platným normám a směrnicím EU.

Zaměstnávání cizinců

Citace z podkladu: *„Umělecké instituce, především divadla, upozorňují na administrativní potíže při zaměstnávání cizinců vykonávajících umělecké činnosti. Zvažuje se proto zavedení určitých úlev ve vztahu k zákonu o zaměstnanosti (ke konzultaci s Ministerstvem práce a sociálních věcí).“*

Osoby z jiných členských států EU nejsou pro účely zaměstnávání cizinci, takže v případě občanů z těchto států žádné „administrativní potíže“ nastat nemohou.

Osoby z třetích zemí mimo EU musí mít k výkonu práce v ČR některou z forem povolení k zaměstnání, pokud se neuplatní některá z výjimek. Mezi výjimky patří i cizinec, jehož výkon práce na území České republiky nepřesáhne 7 po sobě jdoucích kalendářních dnů nebo celkem 30 dnů v kalendářním roce a jde-li zároveň o výkonného umělce (plus některé další profese, které pro tento případ nejsou podstatné).

Pojem „administrativní potíže“ je krajně zavádějící. Nejsou to administrativní potíže, ale zkrátka zákonem stanovená pravidla, které chrání český trh práce. Jde o poměrně nebezpečnou rétoriku, kterou obecně používají zaměstnavatelé v souvislosti s „obtížným“ procesem přijetí zaměstnanců z Vietnamu, Mongolska, Filipín atd. Není zřejmé, nakolik je akutní potřeba zaměstnat cizince ze země mimo EU. I kdyby tu taková vysoká potřeba byla a bylo přijato rozhodnutí o uvolnění pravidel zaměstnávání cizinců-výkonných umělců, jednalo by se o rozhodnutí naprosto indiferentní z hlediska právní formy kulturních institucí. Taková změna by musela být realizována novelou zákona o zaměstnanosti a následně by bylo možné volnější pravidla pro přijetí cizinců-výkonných umělců uplatnit bez ohledu na to, zda by jejich zaměstnavatelem byla příspěvkové organizace, VKI nebo třeba s.r.o.

Jak hodlají předkladatelé obhájit výjimku vyplývající ze stávajících zákonů, které upravují zaměstnávání cizinců?

Pokud by mělo dojít k vytvoření takové výjimky, jsou zákonodárci ochotni připravit a podpořit precedentní úpravu pouze pro oblast kultury i v rámci zákona o zaměstnanosti, to svědomím, že taková výjimka spustí neúměrný tlak na vytváření dalších takových výjimek?

Tvorba FKSP, 5týdenní dovolená a benefity

V materiálu není „opět“ žádným způsobem zmíněno řešení mnoha zásadních podmínek pro zaměstnance, které automaticky jsou v příspěvkových organizacích. Jde především o povinné zřizování FKSP nebo o 5týdenní dovolenou. Pokud jde o FKSP, tento fond je významným nástrojem pro užití mnoha nezanedbatelných benefitů pro zaměstnance. Pokud tyto standardy příspěvkových

organizací nebudou povinně zavedeny u VKI, je vysoce pravděpodobné, že u některých VKI se tyto podmínky pro zaměstnance zkrátí, případně budou nuceni si je zaměstnanci vybojovat kolektivním vyjednáváním, což neznamená automatickou shodu se zaměstnavatelem.

Prezident UZS Jiří Horecký na jednání potvrdil, že je možné a technicky proveditelné, aby tyto zaměstnanecké benefity byly součástí úpravy VKI. Je zde dlouhodobý zájem o „sloučení“ a „zjednodušení“ zaměstnaneckých benefitů v rámci veřejné a soukromé sféry, aby nebyly podmínky pro zaměstnance obou sektorů odlišné. Nikdo nemá údajně zájem na snižování standardů zaměstnaneckých benefitů. Bohužel od zástupců vedení MK ČR odpověď nebyla.

Proč i tento materiál zcela opomíjí u VKI standardní nástroje a výhody pro zaměstnance - FKSP nebo 5týdenní dovolenou?

Jak hodlají tyto standardy předkladatelé nastavit u VKI a v jakém rozsahu?